

Δημήτριος Καραμπερόπουλος
Διδάκτωρ Ιστορίας της Ιατρικής
Πρόεδρος
Επιστημονικής Εταιρείας μελέτης
Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα

Μνεία από τον Ρήγα της νησίδας με τον Άγ. Νικόλαο στο Αγκίστρι του Παγασητικού

(Δημοσιεύθηκε στην εφημ. «Θεσσαλία», 13 Αυγούστου 2000, σελ. 13)

Μελετώντας τα έργα του Ρήγα Βελεστινλή για τη συγκέντρωση των όσων αναφέρει για τη Μαγνησία στα πλαίσια της γενικότερης εργασίας που τιτλοφορείται «Το Βελεστίνο και η Θεσσαλία στο έργο του Ρήγα Βελεστινλή», διαπιστώθηκε μια αναφορά του στο νησάκι με το εξωκλήσι του Αγίου Νικολάου, το οποίο βρίσκεται απέναντι από το ακρωτήριο Αγκίστρι.

Συγκεκριμένα στο βιβλίο του «Νέος Ανάχαρσις»¹, που εκδόθηκε στη Βιέννη κατά τη σημαντική χρονιά της προετοιμασίας του επαναστατικού του σχεδίου, στο γαλλικό κείμενο,

«αφού περιήλθομεν τα πέριξ του Βελεστίνου, και προ πάντων τον λιμένα του, οπού ονομάζεται Παγασαί (Βόλος), ο οποίος είναι μακράν ενενήντα στάδια (*) επεσκέφθημεν τα νότια μέρη της Μαγνησίας»,

ο Ρήγας παραθέτει μια υποσημείωση στο σημείο όπου είναι ο αστερίσκος και μεταξύ των άλλων γράφει:

(*) «Εις αυτόν τον λιμένα, κατά την βάσιν του ακρωτηρίου Πύρρας και Δευκαλίωνος, λεγόμενον την σήμερον Αγκίστρι, κείνται τα ερείπια της Δημητριάδος, λεγομένης άχρι του νύν Παλάτια [...] Αντικρύ του νησίου, όπου είναι ο Αγ. Νικόλαος, επάνω εις το Αγκίστρι, είναι ένα οίκημα μέγαλον πελεκημένον με σφυρί εις μίαν μόνην πέτραν και λέγεται Δασκαλιό κατά παραφθοράν του Δευκαλίων».

Επίσης, κατά την επιμέλεια της έκδοσης της «Χάρτας της Ελλάδος»² και τη σύνταξη του Ευρετηρίου εντύπωση έκανε η αναγραφή του ακρωτηρίου «Πύρρας. Δευκαλίωνος. Αγκίστρι» έχοντας μάλιστα σχεδιάσει δίπλα ένα νησάκι με το σημείο του σταυρού, δηλωτικό της παρουσίας εκκλησίας, όπως ο Ρήγας σημειώνει στο υπόμνημά του, το παρατιθέμενο στο τρίτο φύλλο της Χάρτας του.

Παρατηρούμε ακόμη ο Ρήγας στη Χάρτα του και στον Νέον Ανάχαρσι μνημονεύει το ακρωτήριο Αγκίστρι, τοπωνύμιο της εποχής του που φθάνει και μέχρι σήμερα, παραθέτοντας ωστόσο και την αρχαία του ονομασία «Πύρρας και Δευκαλίωνος». Ομοίως αναφέρει την Δημητριάδα και τα ερείπιά της και ότι στην εποχή του η τοποθεσία ονομαζόταν «Παλάτια», που διατηρείται μέχρι τις ημέρες μας.

¹ Βλ. Ρήγα Βελεστινλή, Νέος Ανάχαρσις, Βιέννη 1797, σελ. 141.

² Ρήγα Βελεστινλή, Η Χάρτα της Ελλάδος, Βιέννη 1796-1797, επανέκδοση με την υποστήριξη της Ακαδημίας Αθηνών από την Επιστημονική Εταιρεία Μελέτης Φερών-Βελεστίνου-Ρήγα, επιμ. Δημ. Καραμπερόπουλου, Αθήνα 1998.

Ο Ρήγας συχνά στη Χάρτα του και στον Νέον Ανάχαρσι ακολουθεί την τακτική αυτή, να παραθέτει κοντά στα αρχαία ονόματα και τα σύγχρονα της εποχής του, τακτική που βρίσκεται μέσα στο διαφωτιστικό και επαναστατικό του έργο. Θέλει να συνδέσει το ένδοξο ιστορικό παρελθόν με την εποχή του και να ενισχύσει έτσι την αυτοσυνειδησία των συμπατριωτών του. Να τους δείξει ποιών προγόνων είναι απόγονοι για να ενισχύσει το ηθικό τους φρόνημα. Να τους εμπυλώσει ώστε να τους ωθήσει να πάρουν τα όπλα για την επανάσταση που προετοίμαζε.

Θέλοντας να δούμε αν και σήμερα βρίσκονται τα όσα ο Ρήγα μνημονεύει, αν υπάρχει το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου, άρχισα τη διερεύνηση. Και με χαρά πληροφορήθηκα από τη λυκειάρχη κα Μαίρη Καρουκανίδου ότι πράγματι βρίσκεται και μέχρι σήμερα το αναφερόμενο εξωκλήσι στη βραχονησίδα. Και για να έχω, όπως συνηθίζω, μια ιδίαν αντίληψη των πραγμάτων Κυριακή πρωί με τη βοήθεια του κ. Σωτήρη Μπιλιούρη κατευθυνθήκαμε προς επίσκεψή της Βραχονησίδας (βλ. τη παρακείμενη φωτογραφία). Με συγκίνηση ανεβήκαμε στο ολόλευκο εξωκλήσι. Προσκυνήσαμε την εικόνα του Αγίου Νικολάου και χτυπήσαμε τη μικρή καμπανίτσα. Ο ήχος της θα έφυγε στους αιθέρες κάνοντας και σήμερα αισθητή την ύπαρξή τους. Οι ψαράδες της περιοχής περιπολούνται, ασπρίζουν το εξωκλήσι και έχουν πρόσφατα επισκευάσει με καινούργια κεραμίδια τη σκεπή.

Μέσα στο εξωκλήσι είναι αναρτημένη μια ιδιόχειρα γραμμένη σελίδα με το ιστορικό του, στο οποίο μάλιστα αναφέρεται πως η αρχή του εξωκκλησιού θα βρίσκεται γύρω στο 1900. Τώρα όμως με την επισήμανση της πληροφορίας του Ρήγα Βελεστινλή, θα πρέπει να αναγραφεί ότι η ύπαρξή του εξωκκλησιού του Αγίου Νικολάου στη νησίδα απέναντι από το Αγκίστρι, μνημονεύεται ήδη από το 1797.

Η βραχονησίδα με το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου στον Παγασητικό, στο Αγκίστρι, περιοχή Αγίου Στεφάνου, Βόλου.

Η βραχονησίδα με το σύμβολο του σταυρού στον Παγασητικό κόλπο, δίπλα στο ακρωτήριο Αγκήστρι όπως αποτυπώνονται στο 5^ο φύλλο της Χάρτας.